

[Elin Appel.]

Jensen, Gyrithe Lemche, Gunnar Gunnarsson, Thomas Olesen Løkken, Knuth Becker og Leck Fischer. Der kan saaledes ikke være nogen særlig Betænkelse over for Fordelingens Virkninger.

Jeg skal ende med at henstille, at Lovforslaget faar en god og hurtig Gang gennem Rigsdagen som en Retfærdighedsakt mod de danske Forfattere, der saa vist ikke altid er, men som kan være Blomsten af dansk Aandsliv.

Hvidberg: Tanken om, at der bør ydes Forfatterne et Vederlag for den Udnyttelse af deres Værker, der finder Sted ved Udlaan, er jo gammel som allerede omtalt, og siden den første Gang fremsattes i Skikkelse af den saakaldte 5 Øres Afgift, er den fremkommet i forskellige Udformninger med visse Mellemrum og med stor Taalmodighed fra Forfatternes Side. I og for sig kunde det være meget interessant at give et Rids af den Historie, man kunde kalde det Smertensvandring, denne Tanke har gennemgaaet i alle disse Aar, fordi man deraf kan se, at et Retfærdighedskrav i en vanskelig Tid dog kan imødekomes, naar man har tilstrækkelig Taalmodighed til at fremsætte det; og Forfatterne er blevet ved med megen Taalmodighed. Det har naturligvis haft sine store Vanskeligheder for Forfatterne at trænge igennem bl. a. ogsaa af den Grund, at de daarligt kunde arrangere en Laanestrejke for at opnaa Ækvivalent for Udlaan af deres Bøger. Det kunde de ikke gøre, uden at Forlagene var med, hvad de naturligvis ikke har ønsket, og hvad da ogsaa var umuligt.

Det betydningsfulde i det foreliggende Lovforslag, med dets Hovedpunkt i § 1, Stk. 2 b, er dette først og fremmest, at der gennem denne Bestemmelse af det offentlige ydes Forfatterne en Anerkendelse af deres Ret til Vederlag for Udlaan af deres Bøger.

Med Hensyn til Beløbets Størrelse kan man vistnok overhovedet ikke overskue, hvad det kan blive til for de enkelte Forfattere. Saa vidt jeg ved, har der været forsøgt noget i Retning af Statistik over Udlaan af Bøger, men her skal der ydes Vederlag efter de Bøger, Forfatterne har staaende paa Bibliotekernes Reoler, og det kan vist slet ikke overses rigtigt. Af organiserede skønlitterære Forfattere siges der at være 300 i dette Land plus ca. 200 faglige Forfattere, i alt ca. 500 Forfattere, og det formenes, at den gennemsnitlige, jævne Forfatter igennem et Forslag som dette vilde

kunne opnaa ca. 300—600 Kr., et Beløb, man i og for sig maa finde meget beskedent. Forfatterne har vistnok i det hele taget været beskedne. Man maa lægge Mærke til, at de unge ikke faar saa meget ud af denne Ordning som de ældre, der ved denne Ordning paa en Maade bliver bedre behandlet, men deri ligger der vel i og for sig en Retfærdighedshandling mod de ældre eller gamle Forfattere. Det er jo kun Undtagelsen, at Forfattere eller Malere i en høj Alder bevarer sig helt eller bliver bedre Kunstnere. I alt Fald maa man glæde sig over, at dette Lovforslag tilsigter at komme de ældre eller gamle Forfattere til Hjælp.

Enkeltheder bør man maaske ikke komme saa meget ind paa her, da jeg formoder, at Lovforslaget vil blive behandlet i et Udvalg. Jeg kan give de to foregaaende Talere Ret i og Tilslutning til, at man ogsaa bør tænke paa Enken efter en Forfatter. Der er noget vist meningsløst i, at hun, fordi hendes Mand er død, mister Adgang til Indtægt af hans Bøger.

Der staar i Bemærkningerne under Nr. 2, at der bortses fra Samlerværker og i det hele fra Værker med flere Forfattere. Jeg maa gaa ud fra, at der dermed sigtes til noget saadant som Leksika, Konversationsleksika og den Slags. Har man f. Eks. skrevet en større Afhandling paa flere Hundrede Sider i samme Bind, hvor en anden har skrevet om et lignende Emne, er det lidt kedeligt, om man slet ikke kan faa noget som helst. Havde vedkommende skrevet et selvstændigt Værk, kunde han faa det; i alt Fald: lader han sin Afhandling fremkomme som et Særtryk af Samlerværket, maa der være Mulighed for Vederlag for Udlaan af det.

Med Hensyn til skønlitterære og faglitterære Forfattere vil jeg gerne sige til det ærede Medlem Fru Elin Appel, at det koster maaske mere at yde en Afhandling, i alt Fald i mange Tilfælde mere at skrive et populærvidenskabeligt Værk end et skønlitterært; det kræver Forudsætninger og Uddannelse, som ikke altid kræves af skønlitterære Værker, og som det er rimeligt og ogsaa forsvarligt at honorere.

Med Hensyn til, at nogle Forfattere kun er repræsenteret med et mindre Antal Bøger, siges det i Bemærkningerne, at der af praktiske Grunde bortses fra saadanne. Det vilde ogsaa være meget vanskeligt, hvis en anden end den virkelige Forfatter kan indgive Ansøgning og kræve Honorar for Udlaan. Det vilde føre meget vidt. Men jeg gaar ud fra, at man vil kunne komme til at behandle disse Spørgsmaal nærmere i et